

ПРАВИЛА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

©2018 СТОРОЖЧУК В. М.

УДК 339.544

Сторожчук В. М. Правила походження товарів як інструмент зовнішньоторговельної політики держави

Метою статті є аналіз існуючих у міжнародній практиці типів правил походження товарів та підходів, що застосовуються для оцінки їх впливу на зовнішньоторговельні потоки. Розглянуто два види правил визначення країни походження товарів, які застосовуються в міжнародній практиці, – непреференційні та преференційні. Визначено та систематизовано основні характеристики непреференційних правил походження та особливості їх застосування в Україні. Охарактеризовано пріоритетні функції митного тарифу за умови використання непреференційних правил походження товарів, до яких віднесено: захисну, фіскальну та регулятивну. Розглянуто критерії, які використовуються у непреференційних правилах походження товарів. Обґрунтовано, що пріоритетними функціями митного тарифу за умови використання преференційних правил походження товару є інтеграційна та прогресивна функції. Розглянуто критерії, які використовуються у преференційних правилах походження товарів. За результатами аналізу правил походження товарів обґрунтовано, що їх використання може розглядатися як обмежувальний або заохочувальний інструмент зовнішньоторговельної політики держави. Показано, що особливого значення в контексті інтеграції України у глобальні ланцюги вартості має набуття товарами статусу преференційного походження за критерієм діагональної кумуляції в рамках Регіональної Конвенції Пан-Євро-Мед, що вимагає від України укладання низки двосторонніх угод з ідентичними преференційними правилами походження товарів.

Ключові слова: зовнішньоторговельна політика, правила походження товарів, преференційне походження, критерії діагональної кумуляції, Конвенція Пан-Євро-Мед.

Табл.: 4. **Бібл.:** 13.

Сторожчук Володимир Миколайович – аспірант кафедри міжнародних економічних відносин, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: V.Storozhchuk@sfs.gov.ua

УДК 339.544

UDC 339.544

Сторожчук В. Н. Правила происхождения товаров как инструмент внешнеэкономической политики государства

Целью статьи является анализ существующих в международной практике типов правил происхождения товаров и подходов, применяемых для оценки их влияния на внешнеторговые потоки. Рассмотрены два вида правил определения страны происхождения товаров, применяемых в международной практике, – непреференциальные и преференциальные. Определены и систематизированы основные характеристики непреференциальных правил происхождения товаров, к которым отнесены: защитная, фискальная и регулятивная. Рассмотрены критерии, используемые в непреференциальных правилах происхождения товаров. Обосновано, что приоритетными функциями таможенного тарифа при условии использования непреференциальных правил происхождения товаров, к которым отнесены: защитная, фискальная и регулятивная. Рассмотрены критерии, используемые в преференциальных правилах происхождения товаров. На основе результатов анализа правил происхождения товаров обосновано, что их использование может рассматриваться как ограничительный или поощрительный инструмент внешнеэкономической политики государства. Показано, что особое значение в контексте интеграции Украины в глобальные цепочки стоимости имеет приобретение товарами статуса преференциального происхождения в соответствии с критерием диагональной кумуляции в рамках Региональной Конвенции Пан-Евро-Мед, что требует от Украины заключения ряда двусторонних соглашений с идентичными преференциальными правилами происхождения товаров.

Ключевые слова: внешнеэкономическая политика, правила происхождения товаров, преференциальное происхождение, критерий диагональной кумуляции, Конвенция Пан-Евро-Мед.

Табл.: 4. **Библ.:** 13.

Сторожчук Владимир Николаевич – аспирант кафедры международных экономических отношений, Киевский национальный торговельно-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: V.Storozhchuk@sfs.gov.ua

Storozhchuk V. M. The Rules of Origin of Goods as an Instrument of the State Foreign Trade Policy

The article is aimed at analyzing the types of rules of origin of goods, existing in the international practice, and approaches to assess their impact on the foreign trade flows. The article considers two types of rules for determining the country of origin of goods used in the international practice: non-preferential and preferential. The main characteristics of the non-preferential rules of origin and peculiarities of their application in Ukraine are defined and systematized. The article defines the priority functions of the customs tariff, subject to the use of non-preferential rules of origin of goods, to which are classified: protective, fiscal, and regulatory. The criteria used in the non-preferential rules of origin of goods have been considered. It has been substantiated that the priority functions of the customs tariff subject to the use of preferential rules of origin of goods are the integration and progressive functions. The criteria used in the preferential rules of origin of goods have been considered. Based on the results of the analysis of the rules of origin of goods, it has been substantiated that their use can be considered as a restrictive or an incentive tool of the State foreign trade policy. It has been shown that of special importance, in the context of Ukraine's integration into the global value chains, is the goods' acquisition of the status of preferential origin in accordance with the criterion of diagonal cumulation within the framework of the Regional Pan-Euro-Med Convention, which requires Ukraine to conclude a number of bilateral agreements with the identical preferential rules of origin of goods.

Keywords: foreign trade policy, rules of origin of goods, preferential origin, criterion of diagonal cumulation, Pan-Euro-Med Convention.

Tbl.: 4. **Bibl.:** 13.

Storozhchuk Volodymyr M. – Postgraduate Student of the Department of International Economic Relations, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: V.Storozhchuk@sfs.gov.ua

Зменшення та усунення митно-тарифних бар'єрів є невід'ємним елементом всеосяжних преференційних угод, які укладаються між країнами та інтеграційними утвореннями. Проте навіть повне усунення тарифних бар'єрів у рамках зон вільної торгівлі (ЗВТ) не завжди означає безперешкодний доступ на ринок зовнішньоторговельного партнера і може призводити до створення додаткових бар'єрів для імпорту з третіх країн. У сучасних умовах формальної лібералізації зовнішньоторговельної політики держав, яка традиційно реалізується у вигляді зменшення ставок ввізних мит, інструментом створення штучних обмежень (або, навпаки, сприятливих умов для імпорту) стає використання правил походження товарів (ППТ).

Актуальність дослідження сутності та умов застосування ППТ зумовлюється тією роллю, яку механізми визначення походження товарів відіграють у гармонізації системи міжнародної та регіональної торговельної кумуляції. Серед українських дослідників теоретичні та методичні аспекти використання правил походження розглядаються в роботах навчально-методичного [3; 5] і наукового [1; 7; 9] характеру. Зокрема, у роботі С. В. Беренди [1] досліджено теоретичні засади використання ППТ як інструменту формування ланцюгів торговельної кумуляції між країнами – учасниками преференційної угоди, визначено особливості, можливості та загрози в побудові ланцюгів створення доданої вартості, які вибудовуються на основі системи міжнародної торговельної кумуляції. В. В. Поєдинок, досліджуючи господарсько-правові аспекти використання ППТ, ґрунтовно зазначає, що методи визначення країни походження виступають «інструментом впливу на економічні інтереси суб'єктів ЗЕД, який може набувати характеру як стимулу, так і бар'єра щодо здійснення зовнішньоекономічних операцій» [9, с. 123]. Зважаючи на очевидні переваги, які створює використання преференційних ППТ для інтеграції України в глобальні ланцюги вартості, доцільною є активізація досліджень щодо передумов їх використання як інструменту зовнішньоторговельної політики держави.

Розглянемо існуючі у міжнародній практиці типи правил походження та підходи, що застосовуються для оцінки їх впливу на зовнішньоторговельні потоки.

Розрізняють два види правил визначення країни походження товарів – преференційні та непреференційні. Непреференційні правила використовуються, перш за все, для визначення товарів, до яких повинен застосовуватися режим найбільшого сприяння (усі країни – члени СОТ), і згодом – з метою відокремлення вітчизняних товарів від імпортних, до яких можуть застосовуватися інші інструменти торговельної політики держави. Угодою про правила визначення непреференційного походження товарів СОТ [13] регламентовано їх застосування при запровадженні не-

преференційних інструментів торговельної політики, а також у контексті «маркування походження» (тобто маркування «вироблено в») товарів [11]. Згідно з авторською класифікацією функцій митного тарифу, наведеної у [12], можна зробити висновок, що використання правил непреференційного походження сприяє, передусім, реалізації таких функцій, як:

- ✦ *захисна* – захист національних виробників за рахунок створення додаткових бар'єрів для товарів, які країна вважає чутливими для своєї промисловості;
- ✦ *фіскальна* – збільшення дохідної частини бюджету за рахунок відсутності преференцій у оподаткуванні імпортних товарів;
- ✦ *регулятивна* – регулювання структури експорту та імпорту за рахунок маркування країни походження та статистичного обліку товарів.

Слід наголосити, що у ст. 2 Угоди про правила визначення походження окремо зазначається, що ці правила самі по собі не повинні здійснювати обмежувального, спотворюючого або руйнівного впливу на міжнародну торгівлю. Вони не мають накладати невиправдано жорстких вимог або вимагати виконання певної умови, яка не стосується виробництва або переробки як основи для визначення країни походження [13]. З іншого боку, статус непреференційного походження не надає товарам жодних додаткових переваг у зовнішній торгівлі, а лише регламентує їхню «економічну національність» (див. ст. 36 МКУ) – країни, у якій товар був «повністю отриманий», або країни останньої значної обробки/переробки (у разі, якщо у виробництво продукту залучено дві або більше країни).

У Митному кодексі України 2012 р. [6] визначено як групи товарів, що отримують статус повністю вироблених у даній країні (ст. 38 КМУ) (*табл. 1*), так і критерії переробки непреференційного походження товару (ст. 40 КМУ), до яких належать:

- ✦ *критерій зміни тарифної класифікації* – визначає як країну походження ту, в якій відбулося виконання виробничих або технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з УКТЗЕД на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;
- ✦ *критерій адвалорного відсотка* (зміни вартості товару в результаті переробки товару) – визначає як країну походження ту, в якій відбулася зміна вартості товару в результаті його переробки, коли відсоткова частка вартості використаних матеріалів або доданої вартості досягає фіксованої частки у вартості кінцевого товару;
- ✦ *критерій операцій з виробництва або переробки* – визначає як країну походження ту, в якій відбулося виконання виробничих та/

Товари, що вважаються повністю виробленими в даній країні згідно зі Статтею 38 Митного кодексу України

Пункт	Товари
1	Корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні
2	Продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні
3	Живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні
4	Продукція, одержана від живих тварин у цій країні
5	Продукція, одержана в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні
6	Продукція морського рибальського промислу та інша продукція морського промислу, одержана судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною
7	Продукція, одержана на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6 цієї статті
8	Продукція, одержана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр
9	Брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації)
10	Електроенергія, вироблена в цій країні
11	Товари, вироблені в цій країні виключно з продукції, зазначеної у пунктах 1–10 цієї статті

Джерело: складено на основі [6].

або технологічних операцій, які в результаті переробки товару не ведуть до зміни його класифікаційного коду згідно з УКТ ЗЕД або вартості згідно з правилом адвалорної частки, але з дотриманням певних умов вважаються достатніми для визнання товару походженням із цієї країни, де такі операції мали місце. Вказаний принцип визначення країни походження товарів відповідає Уругвайському раунду Генеральної угоди з тарифів та торгівлі [2] і застосовується країнами – учасниками зазначеної Угоди. В основу Переліку виробничих і технологічних операцій (затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2006 р. № 1765) покладено Додатки 10 та 11 до розділу IV Регламенту Комісії (ЄЕС) від 02.07.1993 р. (втратив чинність з 01.05.2016 р.) [8].

Перелік документів, що підтверджують країну непреференційного походження товару та умови надання непреференційного статусу в разі ввезення товару на митну територію України визначено відповідно у ст. 43 та ст. 44 КМУ. Особливістю використання непреференційних правил походження є застосування пільгових ставок Митного тарифу України до країн, яким Україною надається режим найбільшого сприяння.

Основні характеристики та особливості використання правил непреференційного походження в Україні систематизовано в *табл. 2*.

На відміну від непреференційного походження статус преференційного походження товарів не лише визначає «економічну національність», але й надає певні переваги товарам, які є предметом тор-

гівлі між країнами – суб'єктами укладання відповідної преференційної угоди. Зазвичай під такими перевагами мається на увазі зниження або усунення ставок імпортного мита. Відповідно можна вважати, що однією з пріоритетних функцій митного тарифу при використанні преференційного походження є інтеграційна функція, яка передбачає сприяння реалізації інтеграційних пріоритетів держави за рахунок зниження/усунення імпортних мит. А беручи до уваги, яку важливу роль відіграє преференційний статус товарів у забезпеченні ефективного функціонування ланцюжків доданої вартості, можемо вважати, що другою пріоритетною функцією митного тарифу в даному випадку є прогресивна.

Згідно з авторською класифікацією реалізація прогресивної функції митного тарифу забезпечує створення сприятливих умов для прогресивних змін у структурі виробництва і споживання товарів за рахунок раціоналізації імпортних мит. Особливості використання правил преференційного походження в Україні систематизовано в *табл. 3*.

Преференційні правила походження прописуються в угодах про вільну торгівлю, які формують певні умови для контролю можливих відхилень у торгових потоках і запобігання можливостям увезення товарів з країн, що не потрапляють під преференції, за нижчими тарифами через територію країн – партнерів по зоні вільної торгівлі. Преференційні правила походження є невід'ємною рисою практично всіх регіональних торгових угод. За оцінками експертів, при збереженні нинішніх тенденцій через кілька років понад 70% міжнародної торгівлі буде регулюватися в рамках преференційних торгових угод.

Таблиця 2

Сутність та особливості використання правил непреференційного походження в Україні

«Економічна національність» товару/преваги митного режиму	Пріоритетні функції митного тарифу*		Механізм визначення країни походження		Документи, що підтверджують країну походження товару	Особливості застосування		
	Захисна	Фіскальна	Регулятивна	Кількість країн, задіяних у виробництві		Пільгові ставки мита	Повні ставки мита	
				Одна				Дві або більше
Так / Ні	Захист національних виробників за рахунок створення додаткових бар'єрів для товарів, які країна вважає чутливими для своєї промисловості	Збільшення дохідної частини бюджету за рахунок відсутності преференцій у оподаткуванні імпортованих товарів	Регулювання структури експорту та імпорту за рахунок маркування країни походження та статистичного обліку товарів	Одна	Дві або більше	Сертифікат про походження товару. Декларація про походження. Заявлена декларація походження. Регіональний сертифікат про найменування товару	Пільгові ставки мита Товари походженням з країн СОТ, а також з таких країн, як Алжир, Азербайджан, Афганістан, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Ліван, Лівія, Сан-Марино, Сирія, Сербія, Іран, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан	Повні ставки мита Товари невідомого походження. Товари походженням з країн, з якими Україною не укладено регіональні угоди про надання режиму найбільшого сприяння
		Концепція «повного отримання» (товар, повністю вироблений у даній країні)	Критерій зміни тарифної класифікації	Критерій адвалорного відсотка	Критерій операцій з виробництва або переробки			

Примітка: * – пріоритетні функції митного тарифу визначено згідно з авторською класифікацією.

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 3

Сутність та особливості використання правил преференційного походження в Україні

«Економічна національність» товару/преваги митного режиму	Пріоритетні функції митного тарифу*		Одна	Механізм визначення країни походження			Країни, товари походженням з яких користуються в Україні преференційним режимом оподаткування	
	Інтеграційна	Прогресивна		Кількість країн, задіяних у виробництві	Дві або більше			
Так / Ні	Сприяння реалізації інтеграційних пріоритетів держави за рахунок зниження імпорту мит	Створення сприятливих умов для прогресивних змін у структурі виробництва і споживання товарів за рахунок раціоналізації імпорту мит	Концепція «повного отримання» (товар, повністю вироблений у даній країні)	Критерій зміни тарифної класифікації	Критерій вартісного компонента	Походження країни останньої значної обробки/переробки згідно з критеріями переробки	Кумуляція	
								Зміна товарної номенклатури (перші 2 знаки ГС)
							Складова угода про ЗВТ	Перспектива залучення до Пан-Євро-Мед

Примітка: * – пріоритетні функції митного тарифу визначено згідно з авторською класифікацією.

Джерело: авторська розробка.

В Україні зменшуються/звільняються від сплати мита товари походженням з таких країн: країни СНД (Азербайджан, Казахстан, Білорусь, Киргизстан, Вірменія, Молдова, Туркменістан, Таджикистан, Узбекистан; Російська Федерація – припинено з 06.01.2016 р.); країни ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова); країни ЄС з 01.01.2016 р. (29 країн); країни ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн); Македонія; Грузія; Чорногорія; Канада (з 01.08.2017 р.) (табл. 4).

Перший компонент, який є критерієм достатньої переробки, – це зміна в тарифній класифікації кінцевого товару в порівнянні з матеріалами походженням з третіх країн, які використовуються у процесі його виробництва. За критерієм зміни тарифної класифікації може відбуватися зміна

товарної номенклатури, товарної позиції та товарної підпозиції, які еквівалентні зміні на рівні відповідно перших 2-х, 4-х і 6-ти знаків Гармонізованої системи опису та кодування товарів [10].

Під критерієм вартісного компонента розуміється вміст вартості, який полягає у гранично припустимому рівні вартості матеріалів іноземного походження у кінцевій вартості товару. Вартісний компонент може розумітися як мінімальний відсоток вартості, який має бути доданий в країні-експортері, або як різниця між вартістю фінального продукту і вартістю використаних імпортованих компонентів. У останньому випадку походження визначається за мінімальною вартістю місцевих компонентів у загальній вартості.

У всіх угодах про вільну торгівлю, укладених Україною з країнами ЄС, ЄАВТ, СНД, Македонією, Грузією, Чорногорією, кінцевою вартістю товарів є

Таблиця 4

Преференційні домовленості між Україною та її основними зовнішньоторговельними партнерами

Партнери	Преференційні домовленості
Грузія	Угода про створення зони вільної торгівлі від 15.04.1994 р. і Протокол про внесення змін та доповнень до зазначеної Угоди від 02.04.1999 р. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Грузія про вільну торгівлю від 09.01.1995 р. Правила визначення країни походження товарів від 30.11.2000 р. (ратифіковано Законом України від 20.09.2001 р. № 2735-III)
Узбекистан	Протокол про застосування Договору про зону вільної торгівлі від 18.10.2011 р. між його Сторонами та Республікою Узбекистан від 31.05.2013 р. Правила визначення країни походження товарів від 24.09.1993 р.
Туркменістан	Угода про створення зони вільної торгівлі від 15.04.1994 р. і Протокол про внесення змін та доповнень до зазначеної Угоди від 02.04.1999 р. Правила визначення країни походження товарів від 24.09.1993 р.
Країни СНД (окрім РФ)	Договір про зону вільної торгівлі від 18.10.2011 р. Угода про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20.11.2009 р.
Азербайджан	Угода про створення зони вільної торгівлі від 15.04.1994 р. і Протокол про внесення змін та доповнень до зазначеної Угоди від 02.04.1999 р. Угода про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20.11.2009 р.
Країни ГУАМ	Угода про створення зони вільної торгівлі між державами – учасницями ГУАМ від 20.07.2002 р. Правила визначення країни походження товарів від 30.11.2000 р. (ратифіковано Законом України від 20.09.2001 р. № 2735-III)
Країни ЄАВТ	Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ. Угода про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія. Угода про сільське господарство між Україною та Ісландією. Угода про сільське господарство між Україною та Швейцарською Конфедерацією. Угоди підписано 24.06.2010 р., ратифіковано Законом України 07.12.2011 р. № 4091-VI; набули чинності з 01.06.2012 р.
Країни ЄС	Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 р., ратифікована Законом України від 16.09.2014 р. № 1678-VII (набрала чинності з 01.01.2016 р.). Протокол 1 до Угоди (правила походження)
Канада	Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою від 11.07.2016 р., ратифікована Законом України від 14.03.2017 р. № 1917-VIII «Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою», Глава 3 «Правила та процедури визначення походження»

Джерело: авторська розробка.

ціна франко-завод продукції. Термін «ціна-франко-завод» (від італ. franco – вільний), який наведено в правилах Інкотермс [4], означає, що продавець вважається таким, що виконав свої обов'язки з постачання, коли він надасть товар у розпорядження покупця на своєму підприємстві чи в іншому названому місці (наприклад, на заводі, фабриці, складі тощо). Продавець не відповідає за завантаження товару на транспортний засіб, а також за митне очищення товару для експорту. Правилами походження наведено визначення терміна «ціна на умовах франко-завод», який означає ціну, сплачену за продукт на умовах франко-завод виробнику в Україні, де проведено останню обробку чи переробку, за умови, що ця ціна включає вартість усіх використаних матеріалів за відрахуванням будь-яких внутрішніх податків, що повинні чи можуть відшкодуватися під час експорту виробленого продукту [13].

Нарешті, критерій кумуляції у преференційних правилах походження передбачає, що товари, які набули статус преференційного походження в одній з країн-партнерів, можуть бути використані разом із товарами, які походять з іншої країни-партнера, без шкоди преференційному статусу кінцевого продукту. Залежно від кількості торговельних партнерів та структури торговельних відносин між ними розрізняють такі типи кумуляції [11]:

- ✦ двостороння кумуляція, яка застосовується між двома країнами-партнерами та означає, що товари, вироблені в одній країні, можуть бути використані у виробничому процесі в другій країні таким самим чином, якби вони мали походження другої країни;
- ✦ діагональна кумуляція, яка застосовується між більш ніж двома країнами за умови наявності між усіма країнами двосторонніх преференційних угод з ідентичними правилами походження.

Дотримання критерію двосторонньої кумуляції є очевидною складовою угод про створення зон вільної торгівлі, які укладаються Україною із зовнішньоторговельними партнерами, тоді як можливість застосовувати критерій діагональної кумуляції наразі може розглядатися як бажаний результат долучення України до Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження.

Регіональна Конвенція про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження забезпечує використання країнами-учасницями в рамках угод про вільну торгівлю ідентичних правил походження товарів та передбачає можливість діагональної кумуляції. Це створює можливість для використання товарів, які отримали статус преференційного походження в одній із країн, в інших країнах, без втрати ними відповідного статусу. Протокол Пан-Євро-Мед про ідентичні правила походження додається до кожної двосторонньої угоди про вільну торгівлю між

країнами – учасницями Конвенції. Уніфікація правил походження дозволяє країнам – учасникам Конвенції посилювати економічну інтеграцію та позитивно позначається на обсягах експортно-імпорتنих операцій завдяки наявності преференційних мит.

ВИСНОВКИ

За результатами аналізу типів правил походження товарів можна стверджувати, що їх використання може розглядатися як обмежувальний або заохочувальний інструмент зовнішньоторговельної політики держави. Особливого значення в контексті інтеграції України у глобальні ланцюги вартості має набуття товарами статусу преференційного походження за критерієм діагональної кумуляції в рамках Регіональної Конвенції Пан-Євро-Мед, що вимагає від України укладання низки двосторонніх угод з ідентичними преференційними правилами походження товарів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Беренда С. В. Європейська система торговельної кумуляції та глобальні ланцюги доданої вартості. *Бізнес Інформ*. 2015. № 3. С. 29–35.
2. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1994). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_264
3. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 696 с.
4. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_007
5. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 281 с.
6. Митний Кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
7. Науменко Н. С. Оцінка ефективності запровадження зони вільної торгівлі України з країнами ЄАВТ. *Вісник економічної науки України*. 2014. № 2. С. 103–106.
8. Офіційний сайт Єврокомісії. URL: <https://ec.europa.eu/>
9. Поєдинок В. В. Правила походження товару як елемент тарифного регулювання ЗЕД. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 9-1. С. 123–126.
10. Указ Президента України «Про приєднання до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів» від 17.05.2002 р. № 466/2002. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466/2002>
11. Посібник користувача з правил преференційного походження, що застосовуються у торгівлі між Європейським Співтовариством, іншими європейськими країнами та країнами, що беруть участь в Євро-середземноморському партнерстві. URL: old.minjust.gov.ua/file/31811
12. Сторожчук В. М. Трансформація функцій митного тарифу в умовах лібералізації митно-тарифного регулювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 23. Ч. I. С. 30–34.
13. Угода про правила визначення походження. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_013

Науковий керівник – Калюжна Н. Г., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин Київського національного торговельно-економічного університету

REFERENCES

Berenda, S. V. "Yevropeiska systema torhovelnoi kumulatsii ta hlobalni lantsiuhy dodanoi vartosti" [European Commerce Cumulation System and Global Value Added Chains]. *Biznes Inform*, no. 3 (2015): 29-35.

"Heneralna uhoda z taryfiv i torhivli (HATT 1994)" [General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1994)]. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_264

Hrebelnyk, O. P. *Mytne rehuliuвання zovnishnyoekonomichnoi diialnosti* [Customs regulation of foreign economic activity]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2005.

"Inkoteryms. Ofitsiini pravyla tлумachennia torhovelnykh terminiv Mizhnarodnoi torhovoї palaty" [Incoterms Official rules for the interpretation of trading terms of the International Chamber of Commerce]. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_007

Karambovych, I. M. *Mytna systema ta yii rol v rehuliuванні zovnishnoyi torhivli Ukrainy* [Customs system and its role in regulation of foreign trade of Ukraine]. Dnipropetrovsk: Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy, 2009.

[Legal Act of Ukraine] (2002). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466/2002>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

Naumenko, N. S. "Otsinka efektyvnosti zaprovadzhennia zony vilnoi torhivli Ukrainy z krainamy YeAVT" [Evaluating the effectiveness of the introduction of the free trade zone of Ukraine with the EFTA countries]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (2014): 103-106.

Ofitsiinyi sait Yevrokomisii. <https://ec.europa.eu/>

"Posibnyk korystuvacha z pravyl preferentsiinoho pokhodzhennia, shcho zastosovuiutsia u torhivli mizh Yevropeiskym Spivtovarystvom, inshymy yevropeiskymy krainamy ta krainamy, shcho berut uchast v Yevro-seredzemnomorskomu partnerstvi" [User manual on preferential origin rules applied in trade between the European Community, other European countries and countries participating in the Euro-Mediterranean partnership]. old.minjust.gov.ua/file/31811

Poiedynok, V. V. "Pravyla pokhodzhennia tovaru yak element taryfnoho rehuliuвання ZED" [Rules of origin of goods as an element of tariff regulation of foreign economic activity]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 9-1 (2014): 123-126.

Storozhchuk, V. M. "Transformatsiia funktsii mytneho taryfu v umovakh liberalizatsii mytno-taryfnoho rehuliuвання" [Transformation of customs tariff functions in the conditions of liberalization of tariff and tariff regulation]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*. Vol. 1, no. 23 (2017): 30-34.

"Uhoda pro pravyla vyznachennia pokhodzhennia" [Agreement on rules of origin]. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_013